

Φόνος στην Καραϊβική

«Το τινάξαμε στον αέρα. Και θα το ξανακάνουμε». «Χέστηκα για το πώς το αποκαλείτε». Αυτά τα λόγια του υπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ, Μάρκο Ρούμπιο, και του αντιπροέδρου, Τζ. Ντ. Βανς, αντίστοιχα, αναφέρονται στον πρώτο από τους πέντε αμερικανικούς βομβαρδισμούς πλοίων σε διεθνή ύδατα κοντά στη Βενεζουέλα τον τελευταίο μήνα, οι οποίοι φαίνεται να έχουν σκοτώσει συνολικά 27 άτομα. Η Ουάσινγκτον ισχυρίζεται ότι τα πλοία μετέφεραν ναρκωτικά με προορισμό τις ακτές των ΗΠΑ, όμως δεν παρείχαν καμία απόδειξη. Τα στοιχεία δείχνουν ότι αυτοί που σκοτώθηκαν στον πρώτο βομβαρδισμό στις 2 Σεπτεμβρίου μπορεί να ήταν ψαράδες. Η επιχείρηση συνοδεύτηκε από τη συγκέντρωση αμερικανικών στρατιωτικών δυνάμεων στην Καραϊβική, συμπεριλαμβανομένων οκτώ πολεμικών πλοίων, μία μοίρα F-35, ένα πυρηνικό υποβρύχιο και πάνω από 10.000 στρατιώτες. Ο Τραμπ έχει χαρακτηρίσει την κυβέρνηση Μαδούρο ως ένα «καρτέλ ναρκο-τρομοκρατίας», ενώ αναφορές φανερώνουν ότι οι προσπάθειες για διπλωματική συμφωνία κόπηκαν από την προεδρία των ΗΠΑ πριν από μία εβδομάδα. Στις 9 Οκτωβρίου, η κυβέρνηση της Βενεζουέλας ζήτησε μία έκτακτη σύγκληση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, επικαλούμενη την «κλιμάκωση των απειλών» και την εκτίμηση μιας άμεσης «ένοπλης απειλής» για τη χώρα. Πώς μπορούμε να ερμηνεύσουμε αυτή τη δραματική κλιμάκωση στην αμερικανική πολιτική;

Η Ουάσινγκτον εδώ και πολλά χρόνια βλέπει τη Λατινική Αμερική ως την «πίσω αυλή» της, όπως αναφέρεται χαρακτηριστικά στο Δόγμα Μονρό του 1823, το οποίο προειδοποιούσε τις ευρωπαϊκές δυνάμεις να αφήσουν την περιοχή στις ΗΠΑ και, φυσικά, όχι στους ίδιους τους Λατινοαμερικανούς. Κατά τη διάρκεια του 19ου και του 20ού αιώνα, οι ΗΠΑ επανειλημμένα παρενέβησαν στα ζητήματα της Λατινικής Αμερικής. Μεταξύ των πλέον περιβόητων πρόσφατων περιπτώσεων, στις οποίες η αμερικανική παρέμβαση διέτρεξε όλο το φάσμα από την παρασκηνιακή υποστήριξη και την πολιτική στήριξη μέχρι την άμεση επέμβαση, ήταν το πραξικόπημα του 1954 απέναντι στον Χάκομπο Άρμπενζ στη Γουατεμάλα, το πραξικόπημα του 1973 απέναντι στον Σαλβαδόρ Αλιέντε στη Χιλή, η εισβολή του 1989 στον Παναμά (για την οποία, όπως παρατηρούν πολλοί, παρουσιάζει πολλούς παραλληλισμούς με τις τωρινές δράσεις του Τραμπ απέναντι στη Βενεζουέλα), η ανατροπή του προέδρου της Αϊτής, Ζαν-Μπερτράν Αριστίντ, το 1991 και το 2004 και το πραξικόπημα του 2009 στην Ονδούρα.

Η Βενεζουέλα, ωστόσο, έχει αντιμετωπίσει περισσότερες προσπάθειες των ΗΠΑ να ενορχηστρώσουν

αλλαγή καθεστώτος από κάθε άλλη χώρα της Λατινικής Αμερικής τα τελευταία 25 χρόνια. Η εμμονή της Ουάσινγκτον με αυτόν τον στόχο ξεκίνησε λίγα χρόνια μετά την εκλογή του Ούγκο Τσάβες στις εκλογές του 1998, καθώς υποστήριξε πολυάριθμες προσπάθειες να τον εκδιώξουν από την προεδρία, συμπεριλαμβανομένου του στρατιωτικού πραξικοπήματος του 2002 και του πετρελαϊκού λοκ-άουτ του 2002-2003 που έπληξε τη σημαντικότερη βιομηχανία της χώρας. Οι προεδρίες Μπους και Ομπάμα διοχέτευσαν εκατομμύρια στην αντιπολίτευση, συμπεριλαμβανομένης και της πρόσφατης νικήτριας του Βραβείου Νόμπελ Ειρήνης, Μαρία Κορίνα Ματσάδο. Η επιτροπή του βραβείου αγνόησε την επί δεκαετίες υποστήριξή της στη βίαιη απομάκρυνση των ηγετών της Βενεζουέλας, όπως και την υποστήριξη της στις πρόσφατες δολοφονίες. Η υποστήριξη της Ουάσινγκτον για την αντιπολίτευση συνέχισε μετά τον θάνατο του Τσάβες το 2013 και την εκλογή του ορισμένου διαδόχου του, Νικολάς Μαδούρο. Ο Ομπάμα υποστήριξε ένα, συχνά βίαιο, κύμα διαδηλώσεων το 2014 που οδήγησε σε έναν εκτιμώμενο αριθμό 43 θανάτων, ενώ ο Μαδούρο αντιμετώπισε ένα άλλο κύμα περιστασιακά βίαιων διαδηλώσεων της, υποστηριζόμενης από τις ΗΠΑ, αντιπολίτευσης το 2017.

Το 2015, ο Ομπάμα ανακήρυξε τη Βενεζουέλα ως μία «ιδιαίτερη και ασυνήθιστη απειλή για την εθνική ασφάλεια των ΗΠΑ», μία κατηγορία τόσο γελοία που απορρίφθηκε από τους ίδιους τους ηγέτες της αντιπολίτευσης στη Βενεζουέλα όταν ανακοινώθηκε αρχικά. Ωστόσο, αυτό έγινε ώστε να δικαιολογηθεί η επιβολή αμερικανικών κυρώσεων, οι οποίες συνέβαλλαν αποφασιστικά στη διάλυση της οικονομίας της Βενεζουέλας. Όπως [δείχνει](#) ο Φρανσίσκο Ροντρίγκες στο βιβλίο του «Η κατάρρευση της Βενεζουέλας» (*The Collapse of Venezuela*), παρ'όλο που οι κυβερνητικές πολιτικές αποτέλεσαν μία σημαντική αιτία για την οικονομική κατάρρευση της Βενεζουέλας, ήταν οι κυρώσεις αυτές που κατέστησαν την ανάκαμψη σχεδόν αδύνατη. Η αντιπάθεια για το καθεστώς έφτασε σε νέα επίπεδα κατά τη διάρκεια της πρώτης προεδρίας Τραμπ, η οποία εφάρμοσε μία πολιτική «μέγιστης πίεσης» για την ανατροπή του Μαδούρο. Επιπρόσθετα στις τιμωρητικές κυρώσεις, οι οποίες πλέον εφαρμόζονταν για την πετρελαϊκή βιομηχανία της Βενεζουέλας, ο Τραμπ υποστήριξε τη γελοία αυτο-ανακήρυξη του Χουάν Γκουαϊδό ως προέδρου τον Ιανουάριο του 2019. Μέσα στα επόμενα χρόνια, οι υποστηρικτές του Γκουαϊδό κάλεσαν σε ανθρωπιστική επέμβαση των ΗΠΑ, υποστήριξαν έντονα τον αμερικανικό οικονομικό εκβιασμό (όπως και το μεγαλύτερο μέρος της ηγεσίας της αντιπολίτευσης), προέτρεψαν τον στρατό να εξεγερθεί απέναντι στον Μαδούρο και χρηματοδότησαν την Επιχείρηση Γεδεών, μία εντυπωσιακά αποτυχημένη θαλάσσια εισβολή της Βενεζουέλας τον Μάιο του 2020 από μισθοφόρους υποστηριζόμενους από τις ΗΠΑ, οι οποίοι επέζησαν μόνο αφότου διασώθηκαν από Βενεζουελάνους ψαράδες και παραδόθηκαν στο κράτος.

Οι πρόσφατες ενέργειες του Τραμπ μπορούν, επομένως, να κατανοηθούν ως μέρος ενός μακροχρόνιου μοτίβου της αμερικανικής επιθετικότητας απέναντι στο Μπολιβαριανό-σοσιαλιστικό καθεστώς. Υπάρχουν, ωστόσο, και αξιοσημείωτες διαφορές. Καταρχάς, η προεδρία έχει απορρίψει ουσιαστικά τη ρητορική κάλυψη περί «δημοκρατίας» και «ανθρωπίνων δικαιωμάτων», η οποία

χρησιμοποιήθηκε για καιρό, ακόμα και κατά τη διάρκεια της πρώτης θητείας Τραμπ, ως φύλο συκής για την επιθετικότητα απέναντι στη Βενεζουέλα. Συμπληρωματικά σε αυτό, υπήρχε και μία μεγαλύτερη έμφαση στην εμφάνιση της πολυμέρειας, με την «υπηρεσιακή προεδρία» του Γκουαϊδό, για παράδειγμα, να αναγνωρίζεται από δεκάδες χώρες στον κόσμο. Παρ'όλο που η Αργεντινή, η Παραγουάη και το Περού συντάσσονται με τις ΗΠΑ, ενώ η Δομινικανή Δημοκρατία επί Αμπιναδέρ έχει συμμετάσχει σε κοινές επιχειρήσεις στην Καραϊβική, η σημερινή προεδρία φαίνεται να θεωρεί τη διεθνή στήριξη περισσότερο ως κάτι δευτερεύον. Η επιτήρηση της Ουάσινγκτον στην περιοχή έχει πάντα λειτουργήσει εντός ενός φάσματος ισχύος και συναίνεσης και, μέχρι στιγμής, η προεδρία Τραμπ κλίνει περισσότερο προς την πρώτη, με την κατεύθυνση να είναι προς αυτό που ο Ρανατζίτ Γκούχα αναφέρεται ως «κυριαρχία χωρίς ηγεμονία».

Η δεύτερη θητεία Τραμπ έχει χαρακτηριστεί από μία απροσχημάτιστη προτίμηση για την ωμή βία. Αυτό μπορεί να ιδωθεί με τον ίδιο τρόπο που έχει επιδιώξει να χρησιμοποιήσει την εμπορική πολιτική ώστε να εξαναγκάσει διάφορες χώρες να υποκύψουν στη θέληση του, όπως και στην περίπτωση των δασμών 50% απέναντι στη Βραζιλία για το παράπτωμα της δίκης του Μπολσονάρο. Ας δούμε, μεταξύ άλλων τη μετονομασία του Υπουργείου Άμυνας σε Υπουργείο Πολέμου, την εξαπόλυση της Εθνοφρουράς, την καταδίωξη των πολιτικών εχθρών στα δικαστήρια, την άρνησή του έστω να προσποιηθεί ότι επιδιώκει την ενότητα ύστερα από τη δολοφονία του Τσάρλι Κερκ (με τον Τραμπ να απαντά στις δηλώσεις της Έρικα Κερκ ότι συγχωρεί τους δολοφόνους του συζύγου της με: «Μισώ τους εχθρούς μου»). Ο βομβαρδισμός των πλοίων της Βενεζουέλας ταιριάζει σε αυτό το μοτίβο. Η μόνη αιτιολόγηση που παρέχεται για τις εξωδικαστικές δολοφονίες είναι η ανάγκη αντιμετώπισης του κακο-κατασκευασμένου μπαμπούλα του ναρκο-τρομοκράτη, μία κατηγορία που συνενώνει τον Πόλεμο Απέναντι στα Ναρκωτικά και τον Πόλεμο Απέναντι στην Τρομοκρατία, όμως η προεδρία Τραμπ δεν έχει παράσχει κάποια ένδειξη ώστε να υποστηρίξει αυτές τις κατηγορίες. Όπως υποστηρίζει ο Μιγκέλ Τίνκερ-Σάλας, έχει δράσει ως δικαστής, ένορκος και εκτελεστής. Το μήνυμα που εκφράζεται μέσω της δολοφονίας αμάχων από την προεδρία είναι «θα κάνουμε ό,τι θέλουμε, όποτε το θέλουμε και δεν έχουμε κανένα λόγο να εξηγήσουμε ή να δικαιολογήσουμε τους εαυτούς μας σε κανέναν».

Η επιχείρηση φαίνεται να είναι στο ίδιο πνεύμα με τη νέα Στρατηγική Εθνικής Ασφαλείας, η οποία πρόκειται να δημοσιευτεί σύντομα, η οποία θεωρείται ότι θα καλεί στην εστίαση στην ασφάλεια του ημισφαιρίου, με έμφαση στις σχέσεις με τη Λατινική Αμερική, τη μετανάστευση και τα καρτέλ ναρκωτικών. Η ιδέα ότι οι βομβαρδισμοί των πλοίων θα έχουν κάποια αξιοσημείωτη επίδραση στην εισροή ναρκωτικών προς τις ΗΠΑ είναι, ωστόσο, παράλογη για τον απλό λόγο ότι η μεγάλη πλειοψηφία των ναρκωτικών που φτάνουν από τη Λατινική Αμερική έρχεται μέσω του διαδρόμου του Ανατολικού Ειρηνικού και όχι από την Καραϊβική. Αξίζει να σημειωθεί ότι, ενώ η Βενεζουέλα αποτελεί κόμβο για περίπου το 10-13% της κοκαΐνης παγκοσμίως (σύμφωνα με τις αμερικανικές υπηρεσίες),

δεν παρείχε τίποτα από την φαιντανύλη που ευθύνεται για το 70% των θανάτων από ναρκωτικά στις ΗΠΑ. Ο ισχυρισμός της προεδρίας Τραμπ ότι ο Μαδούρο ηγείται του Καρτέλ δε λος Σόλες είναι εξίσου απίθανος. Οι ειδικοί στο οργανωμένο έγκλημα στη Βενεζουέλα [αρνούνται](#) την ίδια την ύπαρξη ενός τέτοιου καρτέλ.

Αν οι ΗΠΑ δεν βομβαρδίζουν Βενεζουελάνικα πλοία για να σταματήσουν τα ναρκωτικά, τότε γιατί το κάνουν; Ένας λόγος είναι η προσπάθεια του Ρούμπιο να διεκδικήσει τη θέση του απέναντι σε άλλα μέλη του εσωτερικού κύκλου του Τραμπ. Η εμμονή του υπουργού Εξωτερικών στην εκδίωξη του Μαδούρο μπορεί να εντοπιστεί στο υπόβαθρό του στην πολιτική σκηνή της Νότιας Φλόριντα και στον κρίσιμο ρόλο που έπαιξαν εκεί σκληρά δεξιοί, αντικομμουνιστές Βενεζουελάνοι και Κουβανοί εξόριστοι για δεκαετίες. Υπάρχουν άλλες σημαντικές φιγούρες εντός του εσωτερικού κύκλου του Τραμπ που υιοθετούν τη θέση του, όπως ο διευθυντής της CIA Τζον Ράτκλιφ και ο Στίβεν Μίλερ. Όπως [σημειώνει](#) ο Γκρεγκ Γκράντιν, η παρεμβατική στάση του Ρούμπιο απέναντι στη Βενεζουέλα βρίσκεται σε αντίθεση με εκείνη του ειδικού απεσταλμένου του Τραμπ Ρίτσαρντ Γκρένελ, ο οποίος υποστήριξε τη σύναψη συμφωνιών με τον Μαδούρο. Σύμφωνα με ένα πρόσφατο άρθρο των New York Times, ο Γκρένελ [πέτυχε](#) στη διασφάλιση σημαντικών παραχωρήσεων, συμπεριλαμβανομένης και μιας συμφωνίας που θα έδινε στις αμερικανικές εταιρίες σημαντικό έλεγχο των πόρων της Βενεζουέλας, συμπεριλαμβανομένου του πετρελαίου της. Ο Τραμπ, ωστόσο, απέρριψε τη συμφωνία και, σε κάθε περίπτωση, η σκληρή στάση του Ρούμπιο υποστηρίζεται προς το παρόν.

Υπάρχει, επίσης, ένα εύρος εσωτερικών κινήτρων στο παιχνίδι. Η σύγκρουση με τη Βενεζουέλα θα δικαιολογούσε τη χρήση του Νόμου περί Ξένων Εχθρών του 1798 ώστε να απελαθούν Βενεζουελάνοι, όπως επιχειρεί να κάνει η κυβέρνηση. Αν ένα στρατιωτικό μπρος-πίσω λάμβανε χώρα, τα δικαστήρια πιθανότατα θα είχαν μια πιο θετική θέση, επιτρέποντας, επομένως, τους Βενεζουελάνους να απελαθούν στη βάση ότι αποτελούν απειλή για την εθνική ασφάλεια. Μία τέτοια σύγκρουση θα αποσπούσε την προσοχή από άλλα πεδία στα οποία ο Τραμπ είναι ευαίσθητος, όπως τα αρχεία Έπστιν, που τον ταλανίζουν για μήνες και πιθανότατα να επανέλθουν δυναμικά στον απόηχο της νίκης της Αδελίτα Γκρίχαλβα στις ειδικές εκλογές της Αριζόνας. Αυτό θα δώσει στους Δημοκρατικούς στη Βουλή των Αντιπροσώπων αρκετές ψήφους ώστε να εξαναγκάσουν τον Τραμπ να δημοσιεύσει τα εναπομείναντα αρχεία αν και, μέχρι στιγμής, ο Ρεπουμπλικανός Πρόεδρος της Βουλής Μάικ Τζόνσον έχει αρνηθεί να ορκίσει την Γκρίχαλβα κατά την ανάληψη της έδρας της (η Γκρίχαλβα απειλεί νομικά).

Ο Μαδούρο υποστηρίζει ότι η επιθετικότητα στην Καραϊβική αποτελεί κομμάτι μιας ανανεωμένης προσπάθειας για την αλλαγή καθεστώτος. Ο Τραμπ το έχει αρνηθεί δημοσίως, αλλά υπάρχουν σημάδια ότι σκέφτεται σοβαρά αυτή την ιδέα. Αναφορές [δείχνουν](#) ότι τα αμερικανικά σχέδια για

στρατιωτική δράση εντός της Βενεζουέλας είναι σε εξέλιξη. Οι αεροπορικοί βομβαρδισμοί σε στόχους στην ηπειρωτική χώρα, μία σημαντική κλιμάκωση, απ'ό,τι φαίνεται μπορεί να ξεκινήσει μέσα σε μερικές εβδομάδες, ενώ ο Τραμπ έχει εξουσιοδοτήσει τη CIA να προχωρήσει σε μυστικές δράσεις μέσα στη χώρα. Δεν μπορεί να αποκλειστεί η πιθανότητα ότι ο πρόεδρος μπορεί ξαφνικά να αλλάξει πορεία, δεδομένης της ιδιότροπης ιστορίας του, και το νίψιμο των χεριών του για τις δράσεις που δεν προχωρούν όπως θα έπρεπε. Είτε υπάρχει ένα συγκροτημένο σχέδιο για την ανατροπή του Μαδούρο είτε όχι, φαίνεται ότι η προεδρία ελπίζει να τον προκαλέσει ώστε να απαντήσει. Μέχρι στιγμής δεν έχει πέσει στην παγίδα. Πέραν της κινητοποίησης των λαϊκών πολιτοφυλακών, η στρατιωτική απάντηση της Βενεζουέλας έχει περιοριστεί στις πτήσεις δύο οπλισμένων F-16 πάνω από ένα πλοίο του Αμερικανικού Ναυτικού στη Νότια Καραϊβική. Με την απειλή της αμερικανικής στρατιωτικής παρέμβασης, τα ερωτήματα για την στρατιωτική ετοιμότητα της Βενεζουέλας έχουν αυξηθεί. Πολλά είναι ακόμα άγνωστα, όμως [πρόσφατα άρθρα](#) σε αμερικανικά μέσα με έμφαση σε στρατιωτικά θέματα υποστηρίζουν ότι οι άμυνες της Βενεζουέλας, αν και άνισες, αποτελούν, παρ'όλα αυτά, ένα σημαντικό εμπόδιο. Μέχρι στιγμής, φαίνεται ότι η αμερικανική επιθετικότητα έχει ισχυροποιήσει τον Μαδούρο στο εσωτερικό. Ας σκεφτούμε, για παράδειγμα, τη [δήλωση](#) του Κομμουνιστικού Κόμματος Βενεζουέλας, ένα κόμμα έντονα επικριτικό απέναντι στον Μαδούρο (που βλέπει την κυβέρνησή του ως αυταρχική, παράνομη και αντεργατική), το οποίο δηλώνει ότι, στην περίπτωση αμερικανικής εισβολής, η στάση του κόμματος θα «αλλάξει άρδην» στο όνομα της υπεράσπισης της κυριαρχίας της Βενεζουέλας.

Για την ώρα, η προεδρία Τραμπ φαίνεται να συνεχίζει την πολιτική της ανατίναξης Βενεζουελάνικων πλοίων. Οι προσπάθειες στο Κογκρέσο για την παρεμπόδιση αυτού μέχρι στιγμής αποδεικνύονται αποτυχημένες. Πραγματοποιήθηκε ψηφοφορία για το Ψήφισμα Πολεμικών Εξουσιοδοτήσεων για τον Τερματισμό των Μη-Εξουσιοδοτημένων Εχθροπραξιών στη Βενεζουέλα (*War Powers Resolution to End Unauthorized Hostilities in Venezuela*) της Ιλχάν Ομάρ, όμως δεν πέρασε για τρεις ψήφους. Σε γενικές γραμμές, η αντίθεση από τους Δημοκρατικούς έγινε στη βάση διαδικαστικών ζητημάτων, όπως εκφράζεται από τη Γερουσιάστρια του Μίσιγκαν Ελίσα Σλότκιν, η οποία διαμαρτυρήθηκε λέγοντας ότι «αν η προεδρία Τραμπ θέλει να εμπλακούμε σε πόλεμο εναντίον μιας τρομοκρατικής οργάνωσης, θα πρέπει να έρθει στο Κογκρέσο, να μας ενημερώσει και να επιδιώξει την έγκρισή μας», προσθέτοντας ότι «δεν έχω κανένα πραγματικό πρόβλημα με το να αντιμετωπίσουμε τα καρτέλ». Διεθνώς, ο αριστερός πρόεδρος της Κολομβίας Γκουστάβο Πέτρο χαρακτήρισε τους βομβαρδισμούς των πλοίων ως «τυραννική ενέργεια» ενώ, στη συνεδρίαση του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ στις 10 Οκτωβρίου, η Ρωσία και η Κίνα καταδίκασαν έντονα τις ενέργειες του Τραμπ. Άλλοι διπλωμάτες από την Ευρώπη και την Αφρική ήταν προσεκτικοί ώστε να μην εκφράσουν κριτική. Το αν ο πόλεμος παραμένει στον ορίζοντα αποτελεί ένα ανοιχτό ερώτημα, όμως το Καρακάς έχει κάθε λόγο να φοβάται για τα χειρότερα.

Μετάφραση του Θοδωρή Τσαβέα από το [New Left Review](#)